

Till Förvaltningsrätten i Göteborg

Polismyndigheten i Västra Götaland
Box 429
401 26 Göteborg

15 september 2017

ÖVERKLAGANDE

- Överklagat avgörande:** Polismyndighetens beslut om allmän sammankomst den 7 september 2017, dnr A347.873/2017
- Klagande:** Judiska församlingen i Göteborg, org. nr 857201-2204
Östra Larmgatan 12, 411 07 Göteborg
- Ombud:**
1. Advokat Sebastian Scheiman
Scheiman Advokatbyrå AB
Box 24217, 104 51 Stockholm
  2. Jur. kand. Robert Hårdh
Civil Rights Defenders
Sergels torg 12, våning 12
111 57 Stockholm
  3. Jur. kand. Martin Szydłowski
Ekenberg & Andersson Advokatbyrå
Box 7500
103 92 Stockholm

Saken:

Ändring av demonstrationstillstånd m.m.

Med stöd av bifogad fullmakt, bil. 1, får vi framföra följande.

Yrkande

Judiska församlingen i Göteborg, Östra Larmgatan 12, yrkar att Förvaltningsrätten ändrar det av Polismyndigheten beviljade tillståndet på så sätt att Nordiska motståndsrörelsens (NMR) demonstration anvisas annan dag och annan väg, som innebär att den inte passerar i närheten av synagogan. I andra hand yrkas att NMR:s demonstrationen den aktuella dagen anvisas annan väg där demonstrationen inte går på eller vid Drottningtorget och inte heller korsar Stora Nygatan eller Östra Larmgatan.

Med anledning av de uppenbara riskerna för våld och andra svårare störningar mot ordning och säkerhet vid beslutets verkställande, hemställer Judiska församlingen i Göteborg även om inhibition av det överklagade beslutet.

Grund för talan

Det är nödvändigt att vägra tillstånd för Nordiska motståndsrörelsens demonstration i centrala Göteborg den 30 september med hänsyn till ordning och säkerhet, i enlighet med 10 § ordningslagen (1993:1617). Tillståndet ska i vart fall ändras så att demonstrationen inte ska ske i närheten av Judiska församlingens i Göteborg synagoga. Skälen för detta är följande.

1. Demonstrationen riskerar att vara ordningsstörande så att säkerheten och församlingsmedlemmars liv och hälsa inte kan garanteras.
2. NMR:s demonstration skapar dessutom sådant obehag hos Judiska församlingen i Göteborgs medlemmar att dessa inte kan utöva sin grundlagsstadgade rättighet till religionsfrihet (RF 2:1). 10§ ordningslagen ska härvid tillämpas med beaktande av artiklarna 10, 11 och 17 i Europakonventionen (som också utgör svensk lag), artikel 4 i FN-konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering och artikel 20 i FN-konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, vilka sammantaget ställer krav på att vid bedömning av demonstrationstillstånd även beakta andra människors grundläggande rättigheter.
3. Demonstrationståget utgör i sig också ett brott – hets mot folkgrupp – särskilt i relation till folkgruppen judar, varför polisen skulle behöva ingripa mot samtliga demonstranter och därmed upplösa demonstrationen när den kommit i närheten av synagogan.

Bakgrund

Nordiska motståndsrörelsens idégrund

NMR är en uttalat nazistisk militant organisation. Organisationen mål är att skapa en nordisk nationalsocialistisk stat, som utgår från en rasbiologisk världsåskådning. På www.nordfront.se, som är rörelsens nättidning och har ersatt den tidigare kommunikationsplatsen Patriot.nu, konstateras att ”vår rasliga överlevnad och frihet är det absolut viktigaste målet med Nordiska motståndsrörelsens politiska kamp”.

Som ett led i denna strävan innehåller rörelsens program bland annat att ”repatriering av merparten av alla som inte är etniska nordeuropéer eller närbesläktade folkslag ska inledas så fort som möjligt.” Detta motiveras bl.a. med att ”de nordiska folken har historiskt levt separerade från inblandning av främmande folkslag och har därför i allt väsentligt bevarat en unik genupsättning, kultur och samhällsbyggaranda. Skillnaden mot andra folkslag på jorden kan skådas genom de nordiska folkens utseenden men går betydligt djupare än de rent visuella. Egenskaper som samarbetsvilja, uppfinningsrikedom, ordningssinne, plikttröhet och altruism har präglats fram under tusentals år av raslig separation.”

En annan bärande idé är att motverka det som man uppfattar som en sionistisk världsordning. Organisationen vill därför ”med alla tillgängliga medel, på lång sikt, verka för att återta makten från den globala sionistiska elit som ekonomiskt och rent militärt ockuperat större delen av vår värld.” Motiven lyder bl.a.: ”Den judiska rasismen är formulerad sedan flera tusen år tillbaka i de judiska religiösa skrifterna och levnadsmönstren.”¹ Idén om den ”nordiska rasens överlägsenhet”, tillsammans med ”judars förkastlighet” är centralt i NMR:s ideologi. NMR ifrågasätter också förintelsen och använder konsekvent citationstecken runt uttrycket förintelsen.²

Användningen av våld är ett naturligt och centralt inslag i NMR:s aktiviteter. Det framgår till exempel av följande kommentar på organisationens hemsida till att en förbipasserande person blev misshandlad till döds efter ordväxling med demonstrerande FMR-aktivister (Finska motståndsrörelsen, finska avdelningen i NMR) i Helsingfors 2016: ”Vi kommer även i fortsättningen att sprida vårt budskap och vi kommer även i framtiden att använda oss av vår rätt till självförsvar och alltid slå tillbaka mot dem som angriper våra aktioner!”³ Att våld utgör en central del av organisationens verksamhet framgår också tydligt om man granskar NMR:s anhängare och de våldshandlingar de begått.

Enligt rapport av Säkerhetspolisen och Brottsförebyggande rådet, är meningsmotståndare och journalister en särskild måltavla för vit makt-rörelsen. Därtill löper enskilda HBT-personer samt personer som rörelsen definierar som tillhörande gruppen ”med utländskt ursprung” en stor risk för attack.⁴ Samtidigt utpekade NMR vid sin demonstration i Falun 1 maj 2017 ledande politiker som ”landsförrädare”, vilket i NMR:s ideologi utgör det största brottet. Någon vecka före demonstrationen ställde man en fråga till läsare om användning av dödsstraff på plattformen Nordfont.se. Folkförräderi är den brottsliga handling som i första hand borde leda till dödsstraff enligt Nordfronts läsare.⁵

---

¹ <https://www.nordfront.se/var-vag-punkt-7.smr>

² Exempel från webbtidningen Nordfront, NMR:s kommunikationskanal: <https://www.nordfront.se/forintelsen-ar-en-bluff.smr>

³ <https://www.nordfront.se/helsingfors-aktionen-och-efterspelet.smr>

⁴ Brottsförebyggande rådets rapport 2009:15 s. 170 ff.

⁵ <http://archive.is/EdFEq#selection-1889.1-1889.112>

Kriminalitet vid rörelsens tidigare aktiviteter

Svenska motståndsrörelsen, numera omorganiserad i Nordiska motståndsrörelsen, har av Säkerhetspolisen och Brottsförebyggande rådet nämnts som en av de två viktigaste organisationerna inom svenska vit makt-rörelsen.⁶

Redan 2009 bedömde dessa myndigheter, att många brottsaktiva aktivister inom vit makt-miljön har praktiska färdigheter i och erfarenhet av att använda våld; ett antal av dem har även erfarenhet av dödligt våld. I Säkerhetspolisens och Brottsförebyggande rådets rapport konstaterades att rörelsen ser våldet som en nödvändig del i sin kamp och att det finns personer som har vapenutbildning. Inom vit makt-miljön finns vidare relativt stor tillgång till både legala och illegala skjutvapen och viss tillgång på automatvapen och sprängmedel.

Säkerhetspolisen bedömde att tillgången på vapen och sprängmedel, våldskapital och erfarenhet av grovt våld i vit makt-miljön gör att om det uppstod en tydlig avsikt att skada samhällsbärande funktioner, skulle man allvarligt kunna skada delar av dessa funktioner, ett politiskt parti, en tidning eller en myndighet.

Vidare finns det inom vit makt-miljön en tydlig avsikt att begå brott mot enskilda individer. Attacker som riktar sig mot personer som inte är kopplade till någon av rörelsens "motståndarorganisationer" (antirasistiska organisationer m.m.) sker systematiskt över stora delar av landet. Brotten har för avsikt att skrämja eller skada personer på grund av deras hudfärg, etnicitet eller sexuell läggning.⁷

Enligt Magnus Ranstorp, forskare vid Försvarshögskolan, uppfyller NMR genom sin ideologi och målet att införa en nationalsocialistisk stat och sina våldsaktiviteter, rekvisiten för att betraktas som en terrorgrupp.⁸

En genomgång av NMR:s aktiviteter under de senaste åren visar dessvärre att Säkerhetspolisens och Brottsförebyggande rådets slutsatser har varit riktiga. Det finns i vart fall inte skäl att förminska rörelsens våldsbenägenhet och risken för våld när NMR:s anhängare samlas. Stiftelsen Expo har granskat 159 av NMR:s mest aktiva medlemmar och funnit att en fjärdedel av dem har dömts eller åtalats för vålds- eller vapenbrott bara under 2015.⁹ En sammanställning som ger en bild av den typ av våldshandlingar som NMR och deras medlemmar är involverade i bifogas denna överklagan (se bilaga 2).

Judiska församlingen i Göteborg och Jom Kippur

Jom Kippur (försoningsdagen) är en judisk helgdag som historiskt har firats i över 2000 år. Helgdagen är biblisk och omnämns i de fem Moseböckerna som en dag då gud dömer hela mänskligheten. Det bibliska ordet ke-pur betyder bokstavligen som din lott, vilket ska förstås på sådant sätt att den himmelska domstolen dömer envar av hela mänskligheten på Jom Kippur

⁶ Brottsförebyggande rådets rapport 2009:15 s. 12.

⁷ Säkerhetspolisens och Brottsförebyggande rådets rapport, utgiven av Brottsförebyggande rådet 2009:15.

⁸ <http://www.etc.se/inrikes/terrorforskare-nmr-definitivt-en-terrorgrupp>

⁹ http://expo.se/2016/sa-valdsamma-ar-nazisterna-i-nordiska-motstandsrörelsen_7198.html

för våra synder, tillkortakommanden och våra goda gärningar. Enligt den judiska traditionen fick Moses de tio budorden en andra gång under Jom Kippur.

Syftet med helgdagen som den har beskrivits i den rabbiniska litteraturen är att göra bot för sina synder begångna under året. Traditionen är därför att man under tjugofyra timmar fastar och intensivt ber gud om förlåtelse för sina synder. Man ber om förlåtelse för sina synder dels genom att fasta under 24 timmar, dels genom att under 24 timmar intensivt be till gud om förlåtelse för sina synder i en synagoga. Under biblisk tid offrade översteprästen ett lamm i det judiska templet i Jerusalem som förlåtelse för det judiska folkets synder. Traditionen påbjuder att man tio dagar innan Jom Kippur ber om förlåtelse till de människor man orsakat skada och de människor man oförrättat under det gångna året.

Jom Kippur har under årtusendena utvecklats till att för den judiska befolkningen bli som julafton är för den svenska befolkningen. Troende som icke-troende har en tendens att gå till synagogan under helgdagen. Liten som gammal väljer att under denna dag besöka synagogan inte alltid för att be om förlåtelse till gud men för att begrunda sina livsval och för att känna samhörighet med sitt religiösa arv. Jom Kippur leder till eftertanke även för den mest icke-religiösa juden på grund av helgdagens innebörd.

Judiska församlingen i Göteborg består 1 500 medlemmar och däribland ett antal överlevande från förintelsen. Under Jom kippur kommer ungefär 300 besökare till den stora synagogan på Östra Larmgatan. Den judiska församlingen i Göteborg är inte homogen utan består av folk som bor i olika stadsdelar och de kommer därför att komma till synagogan via olika färdvägar. Synagogan är dock belägen på Östra Larmgatan och de kommer därför att i sin omedelbara omgivning till eller från synagogan beröras av den nazistiska demonstrationen.

En person som inte vill bli uppgiven med namn är 96 år gammal och satt i koncentrationslägret Auschwitz-Birkenau från 1943 tills det befriades av de allierade trupperna 1945. Hon har därför planer på att stanna hemma under Jom Kippur, vilket för henne är ett djupt sår i själen. Demonstrationen av nazister kommer att beröra flera av församlingens medlemmar personligen, inte enbart på grund av deras härkomst, utan för att de personligen drabbats av nazismens bestialiska folkmord på sex miljoner judar. Denna demonstration där nazister tillåts marschera i omedelbar närhet till synagogan väcker djupt rotade minnen hos överlevare och innebär en fara för människors liv och hälsa. Demonstrationen inskränker därtill på ett oproportionerligt sätt församlingsmedlemmarnas möjligheter att utöva sin religionsfrihet och mötesfrihet.

Utveckling av talan

Yttrandefriheten och den därtill knutna mötes- och demonstrationsfriheten har ett starkt skydd i internationell och svensk rätt. Friheterna kan därför endast begränsas genom lag, i detta fall ordningslagen, och endast under förutsättning att vissa kriterier är uppfyllda. Rekvisitet ordning och säkerhet i 2 kap. 10 § ordningslagen utgör en godtagbar grund för att inskränka friheterna.

Tillståndet kan också förenas med långtgående villkor, utifrån de problem man befarar kan uppstå.¹⁰ Erfarenheter från motsvarande situationer vid tidigare tillfällen är givetvis ett viktigt inslag vid sådana bedömningar. Av rättspraxis följer att det finns grund för avslag för sökt tillstånd bland annat när det finns en provokativ avsikt med den sökta tillståndsaktiviteten och av denna efterföljande risk för allvarlig störning av ordning och säkerhet.¹¹ Ett redan medgivet demonstrationstillstånd kan också upphävas och ska vägras om sammankomsten i sig utgör fara för människors liv och hälsa.¹²

Fara för säkerhet och besökares liv och hälsa

NMR:s idéprogram utgör hets mot folkgrupp. Idén om den ”nordiska rasens överlägsenhet”, tillsammans med ”judars förkastlighet” är bärande delar i NMR:s ideologi.

Rörelsens aktiviteter har genomgående varit förenade med våldshandlingar, verbala provokationer och spridning av rasism och hatpropaganda. NMR-anhängare har ertappats med vapen och sprängämnen och Säkerhetspolisen har bedömt att våld utgör en central del i rörelsens kamp.

NMR har sökt och beviljats tillstånd för att den 30 september 2017 demonstrera i Göteborg. NMR:s ansökan om att få marschera längs Kungsporsavenyn har avvisats av polisen, med hänvisning till risken för ordnings- och säkerhetsstörningar. Polisen har i stället anvisat NMR en ny rutt som löper mycket nära Göteborgs synagoga där samtidigt en gudstjänst hålls för Jom Kippur (försoningsdagen), årets viktigaste judiska helgdag då ovanligt många judar samtidigt rör sig i de centrala delarna av Göteborg och besöker synagogan.

Den absoluta majoriteten av besökarna i synagogan utgör alltså den grupp människor som NMR anser sig ha rätt att angripa – och som man med samma ideologisk grund försökt att utrota. Även om marschen inte går direkt utanför synagogan måste besökarna kunna ta sig dit och därifrån. Samtidigt kommer NMR och deras anhängare befinna sig i närheten för att samla sig inför marschen. Risken att NMR skulle söka konfrontation och konflikt är uppenbar. Förenat med NMR:s benägenhet att ta till våld utgör detta en stor fara för andra närvarande. Risken för församlingsmedlemmarna och andra besökare i synagogan är alltså konkret och mycket allvarlig. Bland besökare finns överlevare från förintelsen, som på grund av ålder och kvarvarande starka trauman från sina erfarenheter inte kan återuppleva nazismen i sin omedelbara närhet utan fara för sin hälsa. Möjligheterna för Polismyndigheten att förebygga och stoppa dessa risker får i praktiken anses vara obefintliga.

Jämförelvis kan nämnas att inför NMR:s demonstration i Falun den 1 maj i år, fann kommunen det nödvändigt att evakuera 50 ensamkommande ungdomar från ett boende i Falun för att kunna garantera deras säkerhet med anledning av den förhöjda hotbilden.¹³

¹⁰ Thomas Bull, Mötes- och demonstrationsfriheten, 1997 s 550 ff.

¹¹ Se t. ex. Kammarrätten i Stockholm, domar 1998-04-30, mål nr 3521-1998 och 1999-07-26, mål nr 6029-1999.

¹² JO-beslut 1986/87 s. 115.

¹³ <https://www.svt.se/nvheter/inrikes/50-ensamkommande-evakuerades-infor-nazidemonstration>

Under Almedalsveckan i juli i år ledde NMR:s närvaro till ordningsstörningar som polisen inte lyckades förhindra och även till att brott begicks av organisationens anhängare. Andra deltagare och organisationer under Almedalsveckan tvingades av oro för sin egen, anställdas och deltagares säkerhet att avbryta sin verksamhet. Beskedet från polisen var också att andra deltagares säkerhet inte kunde garanteras.

Judiska församlingen i Göteborg menar mot bakgrund av vad som anförts om NMR:s våldsbenägenhet och kriminellt betygda budskapsformuleringar med hat och hot gentemot enskilda, att grund föreligger för att begränsa NMR:s tillstånd för allmän sammankomst. Polismyndighetens beslut ska därför i första hand ändras så att NMR och dess anhängare inte tillåts marschera under Jom Kippur, eller att de i vart fall inte tillåts marschera i närheten av synagogan, då det är nödvändigt för att kunna säkerställa säkerheten och församlingsmedlemmars och andra besökares till synagogan liv och hälsa.

Tolkning av 10 § ordningslagen med beaktande av internationell rätt

Internationell rätt garanterar inte bara mötes- och demonstrationsfriheten utan ställer också krav på stater att begränsa dessa friheter. Genom FN:s rasdiskrimineringskonvention ICERD har Sverige en skyldighet att effektivt bekämpa rasism och hatbrott. Hets mot folkgrupp ska förbjudas liksom spridning av rasistiska idéer och propagandaaktiviteter som syftar till att sprida rasistiska idéer.¹⁴ Även FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) ställer genom artikel 20 motsvarande krav på Sverige. Enligt Europakonventionens artiklar 10 (yttrandefrihet) och 11 (mötes- och föreningsfrihet) får yttrande-, mötes- och demonstrationsfriheten begränsas för att säkerställa ordning och säkerhet och för att skydda andras fri- och rättigheter. Europakonventionen innehåller också en allmän reservation i artikel 17 (förbud mot missbruk av rättigheter) som innebär att handlingar som syftar till att omintetgöra eller otillbörligt inskränka konventionsskyddade fri- och rättigheter, inte åtnjuter konventionens skydd och därför får förbjudas. Detta stadgande kan läggas till grund för att förhindra framförandet av rasistiska åsikter och förbjuda sammankomster av nazistisk eller rasistisk prägel.¹⁵ Europadomstolen har understrukit att mötes- och demonstrationsfriheten inte får inverka negativt på andra människors rättigheter, till exempel genom att de hindras att utöva sin yttrandefrihet, och har vidare slagit fast att stater har en skyldighet att vidta effektiva åtgärder för att förhindra att så sker.¹⁶ I fråga om rasism har Europadomstolen uttalat att stater har en skyldighet att förbjuda sammankomster som förespråkar rasism och intolerans och förhindra att personer begår hatbrott¹⁷. Vid bedömningen av vilka åtgärder som krävs måste myndigheter därvid ta hänsyn till omständigheter som talar för att en sammankomst leder till

---

¹⁴ ICERD, artikel 4, och General recommendation No. 35: Combating racist hate speech (2013).

¹⁵ Hans Danelius, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, 2007 s. 413.

¹⁶ Europadomstolens avgörande Kaarahmed v. Bulgaria, 2015.

¹⁷ Europadomstolens avgörande Vona v. Hungary, 2013

våld och oroligheter. Europarådet har också uttalat att spridande av rasistiskt material ska vara förbjudet i medlemsstaterna.¹⁸

Vid tillämpningen av ordningslagen och bedömningen av den aktuella ansökan måste lagstiftningen också tolkas i ljuset av internationell rätt. ICERD innehåller t.ex. ett krav på att aktiviteter som syftar till att propagera för diskriminering och hatbrott förbjuds¹⁹. Om ordningslagen ger polis och domstol möjlighet att förbjuda aktiviteter av det slaget så lever Sverige upp till konventionens krav i den delen. Vid tillämpningen av ordningslagen i det aktuella fallet måste lagen tolkas i enlighet med ICERD och Sveriges internationella åtaganden. Om ordningslagen inte genom en sådan konventionskonform tolkning ger polis och domstol möjlighet att förbjuda NMR:s propagandaaktiviteter så innebär det däremot att Sverige inte lever upp till sina internationella åtaganden.

För att internationella människorättsnormer ska få genomslag nationellt har myndigheter och domstolar en långtgående skyldighet att i rättstillämpningen göra en så kallad konventionskonform tolkning av svensk lagstiftning. Denna princip har slagits fast av Högsta domstolen och även uttryckts i lagförarbeten.²⁰ Så sent som 2015 redogjorde regeringen för denna princip inför FN:s människorättskommitté och underströk att det ankommer på både domstolar och myndigheter att tolka svensk rätt på ett sätt som är förenligt med Sveriges konventionsåtaganden.²¹

NMR:s rätt till demonstrationsfrihet är inte absolut. I förevarande fall har Polismyndigheten uttryckligen inte gjort en avvägning mellan de olika intressen som aktualiseras.²² Man har enbart beaktat fara för ordning, säkerhet och trafik. Redan avseende detta kan det starkt ifrågasättas om NMR ska beviljas erhållet tillstånd. I frågan om inskränkningar av demonstrationsfriheten måste man beakta även andras rättigheter. I den ena vågskålen ligger då NMR:s förvisso grundlagsskyddade demonstrationsfrihet. I den andra ligger – bland annat – den judiska församlingen i Göteborgs medlemmars grundlagsskyddade mötesfrihet och religionsfrihet. Vidare har staten, i form av såväl myndigheter som domstolar, en s.k. positiv förpliktelse enligt Europakonventionen att garantera dessa rättigheter samt rätten till fysisk säkerhet.

För att Sverige ska leva upp till det internationella åtagandet att förhindra spridning av rasistiska idéer och att förhindra propagandaaktiviteter som har det syftet, måste dessa människorättsnormer få genomslag vid tolkningen och tillämpningen av ordningslagen i detta fall. För att den svenska lagstiftningen ska vara så stark som regeringen hävdar krävs att även ordningslagen utgör ett effektivt medel för att bekämpa rasism och hatbrott.

---

¹⁸ ECRI, General policy recommendation No. 7: On national legislation to combat racism and racial discrimination.

¹⁹ ICERD, artikel 4 (b).

²⁰ Prop. 1993/94:117, s 37.

²¹ Sveriges sjunde periodiska rapport om åtgärder för genomförandet av Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, 2015 s. 5.

²² Se intervju med Erik Nord, chef för polisen i Storgöteborg: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/aktuellt-514>

Trolig upplösning av demonstrationen

Judiska församlingen i Göteborg menar också att det finns skäl att ändra demonstrationstillståndet utifrån att demonstrationståget i sig utgör ett brott – hets mot folkgrupp - i relation till folkgruppen judar. Detta förhållande ger befogad anledning förutsätta att polisen måste ingripa mot var och en av deltagarna, vilket i praktiken innebär att demonstrationståget behöver upplösas när det kommer i närheten av synagogan, där firandet av församlingens religiösa högtid ska äga rum. Justitieombudsmannen har vid ett flertal fall konstaterat att polisen kan och bör ingripa mot enskilda demonstranter som är i färd att begå brott²³ och omvänt, att demonstrationsrätten även gäller för åsikter som kan anses kränkande, så länge som den som framför budskapet inte gör sig skyldig till hets mot folkgrupp.²⁴ Befarad upplösning av demonstrationståg utgör vidare grund att vägra demonstrationstillstånd.²⁵

Att NMR:s demonstrationståg intill synagogan som disponeras av Judiska församlingen i Göteborg utgör hets mot folkgrupp framgår av Högsta domstolens avgörande i mål NJA 1996 s. 577. I nämnda dom klargör domstolen att om ett emblem och/eller klädsel otvetydigt ger koppling till en viss åsiktsriktning, är det befogat att se detta som ett meddelande i lagens (BrB 16:8) mening. I förevarande fall hade personen uppträtt på en offentlig plats, klädd i bomberjacka, svarta byxor och kängor. På kläderna var fästa olika märken och emblen som användes dels i Nazityskland, dels av andra tidigare och vid tidpunkten aktiva nationalsocialistiska grupperingar eller som annars signalerade vit makt-rörelsens värderingar. Domstolen underströk att symbolerna inte bara anknöt till nationalsocialistiska rörelser under 1930- och 1940-talen, utan även till idéerna om rasöverlägsenhet och rashat som ledde till förföljelse och utrotning, särskilt av människor av judisk härkomst. I kombination med viss klädsel kunde detta ideologiska budskap förstärkas.

Att också Sveriges officiella hållning sammanfaller med denna tolkning framgår av att Sveriges regering har i förhållande till den kritik Sverige har fått utstå från internationellt håll för att inte göra tillräckligt för att bekämpa rasism, diskriminering och andra hatbrott och därigenom inte leva upp till internationella åtaganden, hänvisat till den starka svenska lagstiftningen på området och understrukt bland annat följande: ”Sammantaget innebär den svenska straffrättsliga regleringen att det i praktiken är omöjligt för grupper som förespråkar rasdiskriminering att verka utan att deras medlemmar begår brott”.²⁶

Polismyndigheten har inför NMR:s demonstration i Göteborg 30 september 2017 gett ut råd till demonstrationsdeltagare om hur dessa ska bete för att inte göra sig skyldiga till brottet hets mot

²³ Se exempelvis JO 2008/09 s. 124

²⁴ JO 2011/2 s. 95

²⁵ Erik Sjöholm, När och hur får polisen ingripa? Polisrättens allmänna grunder, Statens nämnd för utgivande av förvaltningsrättsliga publikationer s. 331

²⁶ <http://www.manskligarattigheter.se/Media/Get/835/sveriges-22-a-och-23-e-rapport-till-cerd-kommitt-n-januari-2017>

folkgrupp (se bilaga 3). Av råden framgår att demonstranter inte ska uppträda på sätt eller bära emblem eller klädsel som ska kunna kopplas till nationalsocialistiska yttringar under 1930- och 1940-talen. Polisen tycks därmed helt ha missuppfattat andemeningen i Högsta domstolens avgörande. Det är inte symbolerna i sig, utan deras koppling till idén om ett förhärlikande av den nordiska "rasen" och ett mycket starkt förakt för andra folkgrupper, vilket under andra världskriget ledde till utrotning av flera miljoner människor främst av judisk härkomst, som är av betydelse. Genom sådana symboler sprider man missaktning mot människor tillhörande andra folkgrupper än de nordiska och i synnerhet mot människor av judiskt ursprung.

Vad gäller NMR, blir inte frågan om att bära eller inte bära symboler som kan förknippas med äldre nationalsocialistiska rörelser relevant. NMR är i sig en nazistisk organisation och i och med det är redan NMR:s egen flagga en symbol som är ägnad att förmedla förakt för folkgrupper som inte passar in deras ideologi om nordiska "rasens" överlägsenhet och – vilket är särskilt graverande i detta fall – judars förkastlighet. Att NMR uppträder i viss enhetlig klädsel, rör sig i viss formation och använder slagord med uttryck såsom "landsförrädare", förstärker budskapet om NMR:s ideologiska bas, nazismen, och för all del också dess koppling till nationalsocialismen under 1930- och 1940-talen.

Att NMR:s ideologi är baserad på denna grund framgår av redogörelsen om NMR ovan. För dem som inte delar NMR:s historieuppfattning är det dock självklart att judiska församlingsmedlemmar, varav somliga är så gamla att de upplevt 1930- och 1940-talets fasor, som under sin religiösa högtid konfronteras med en av polisen skyddad nazistisk demonstration intill synagogan, inte kan uppleva aktiviteten annat än en grov förnedring, ägnad att skapa förakt och rädsla.

Med anledning av att demonstrationståget passerar i närheten av synagogan samtidigt som firandet av Jom Kippur pågår, finns alltså en överhängande risk att församlingsmedlemmar och andra besökare i synagogan kommer att utsättas för brottslighet. Detta förhållande ger befogad anledning förutsätta att polisen måste ingripa mot var och en av deltagarna i demonstrationen, vilket i praktiken innebär att demonstrationståget skulle behöva upplösas när det kommer i närheten av synagogan.

Polisens möjligheter till omedelbara ingripanden på det sätt som skulle krävas måste anses begränsade. Detta understryks också av att polisen uppenbart inte har kapacitet att hantera hatbrott på ett effektivt sätt trots vad regeringen har hävdad i FN om att den svenska lagstiftningen är effektiv, som redogjorts för ovan. Enligt Brottsförebyggande rådets statistik är andelen uppklarade hatbrott endast fyra procent,²⁷ trots olika insatser inom polis och rättsväsende i syfte att prioritera arbetet mot hatbrott.²⁸

---

²⁷ Brottsförebyggande rådets rapport 2016:15.

²⁸ Se bl.a. Samlat grepp mot rasism och hatbrott, nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott, Regeringskansliet 2016, s 62 ff.

Judiska församlingen i Göteborgs besvärsmätt

Ordningsslagen (1993:1617) innehåller inga bestämmelser om vem som har besvärsmätt, varför 22 § förvaltningslagen, FL, (1986:223) blir tillämplig. Enligt 22 § FL får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom emot och beslutet kan överklagas. Bestämmelsen ger dock enbart en allmän riktlinje för hur frågan om besvärsmätt ska bedömas. Avgörande för tillämpning blir därför också de principer som har utvecklats i praxis. Därutöver bör det noteras att det i förarbeten uttalats att talerätten inte får ges en alltför snäv tolkning och att kraven för överklagbarhet samt talerätt inte får vara så höga att en sakprövning i realiteten blir en undantagsföreteelse.²⁹

För att den som inte uppträder som part i ett ärende ska kunna överklaga beslut gäller som grundläggande förutsättning att beslutets verkningar inte enbart drabbar den beslutet riktar sig till utan också den utomstående. I det här fallet rör det sig om att Polismyndigheten har bifallit ett tillstånd som innebär att NMR kommer att marschera förbi synagogan under Jom Kippur. I praxis finns stöd för en vid tolkning av talerätten. Till exempel har ägare till fastigheter kring ett torg, boende i närheten av ett demonstrationstågs marschväg och närboende med flera ansetts ha rätt att överklaga Polismyndighetens tillståndsbeslut.³⁰ Judiska församlingen i Göteborg äger synagogan och har därmed talerätt.

Ytterligare ett rekvisit som måste vara uppfyllt för att erhålla klagorätt enligt 22 § FL rör kontraritet, dvs. att det klandrade beslutet gått klaganden emot eller uttryckt på ett annat sätt, att den ändring som yrkas skall vara till klagandens fördel. Vid bedömningen ska hänsyn tas till samtliga förhållanden i det enskilda fallet och beslutets hela innebörd för den enskilde måste beaktas. Senare praxis från Högsta förvaltningsdomstolen har lagt större vikt vid beslutets verkningar i förhållande till det intresse som klaganden representerar.³¹ Kontraritetsrekvisitet måste i det här fallet anses vara uppfyllt då beslutet om att bevilja tillstånd till NMR medför konsekvenser i form av en förhöjd säkerhetsrisk för Judiska församlingen i Göteborg och dess medlemmar.

Vid en samlad bedömning av omständigheterna i fallet bör Judiska församlingen i Göteborg således anses ha talerätt.

---

²⁹ SOU 2010:29 s. 83.

³⁰ R 1978 ref. 2:37 samt RÅ 1994 ref. 82.

³¹ Se bl.a.. RÅ 1994 ref. 30, RÅ 1994 ref. 82 och RÅ 2006 ref. 9.

Stockholm som ovan,

Sebastian Scheiman
Advokat
Tel: 08-660 75 00
E-post:
info@scheimanlaw.se

Robert Hårdh
Executive Director
Tel: 08-545 277 30
E-post: info@crd.org

Martin Szydowski
Jur. kand.
Tel: 08-463 07 54
E-post:
info@ekenbergandersson.se

Bilagor:

1. Fullmakt
2. Sammanställning
3. Informationsblad, Polismyndigheten
4. Protokoll, Judiska församlingen i Göteborg